

Kohustuslik kooliharidus 18. sünnipäevani

Peeter Kreitzberg

riigikogu kesksfraksioon

Eesti kõige tähtsam haridusprobleem ei ole ülikoolide rahastamine ja õppemaksu kehtestamine, mille üle on viimasel ajal nõrkemiseni vaieldud, vaid tõsiasi, et paljud lapsed ei käi koolis. Nii ei täida 8–14-aastastest koolikohustust ligi 5000 õpilast, teist niisama palju noori katkestab õpin-gud juba 15–16-aastaselt.

Tõsiasi on, et Eestis nagu mujalgi Euroopas süveneb tööpuudus 15–24-aastaste noorte seas. Kui kogu tööealisest elanikkonnast on Eestis töötähta umbes 10%, siis 15–24-aastastest noortest 15%. Üha enam võib veenduda selles, et alla 18-aastastel pole tööturul suurt midagi teha. Nii saavad paljudest noortest, kes lahkuvad haridussüsteemist enne 18. eluaastat, varem või hiljem ülalpeeta-

vad, narkomaanid või kurjategijad.

Kesksfraksioon on esitanud eelnõu, mille kohaselt peaks koolikohustus Eestis pikenema 18. eluaastani. Seni nõutakse meil kas põhikooli (üheksa klassi) lõpetamist või koolis käimist kuni 17. eluaastani.

Internaatkool on odavam kui eurovangla. Kui Euroopa Liidus on aastakümneid väga tõsiselt võideldud haridustee varajase katkemise vastu, siis Eesti taasiseseisvus-ajal on hariduses valitsenud üsna liberaalne mõtteviis – ei taha, ära õpi. Kui võtame veel arvesse põhikooli ja gümnaasiumi kõrged akadeemilised nõudmised, saame loomulikuks tulemuseks massilise edasijõudmatuse ja koolikohustuse mittetäitmise.

Massiline ebaedu õppimises algab 6. klassist, mille peaaegu neljandik õpi-

lastest lõpetab puuduliku aastahindega. 8. klassi lõpetab puuduliku aastahindega aga juba peaaegu kolmandik. Kõrged akadeemilised nõuded ja paindumatu koolisüsteem viivad selleni, et noored inimesed jäävad massiliselt harimatuteks ega tule oma eluga toime.

Kui noored püsivad haridussüsteemis kuni 18. eluaastani, vähendab see Eesti ühiskonna sotsiaalseid riske ja suurendab oluliselt turvalisust. Muudab normiks selle, mis on Euroopas saanud reaalsuseks – üldise keskhariduse.

Kesksfraksiooni eelnõu ei tähenda mingil juhul kohustust üks-kaks aastat kauem viibida praeguses diferentseerimata ja eranditeta üliakadeemilises haridussüsteemis, vaid eeldab, et kõigile leitaks võimete- ja ühiskonna vajaduste kohane haridustee. See nõuab vähemalt viis aastat ettevalmistööd. Näiteks oleks vaja taas avada

internaatkoole, kus saaksid õppida vanemliku hoolitsuseta lapsed. See kõik tuleb odavam kui eurovanglaid ehitada või inimestele elu lõpuni sotsiaaltoetusi maksta.

Üheksa klassi haridusest ei piisa. Läti on juba kehtestanud koolikohustuse 18. eluaastani. Inglismaal, Šotimaal, Hollandis ja Luksemburgis on koolikohustus 11 aastat meie 9 vastu, Põhja-Iirimaa 12 aastat.

Põhjalik süsteem noorte tööhõive probleemi lahendamiseks on välja töötatud Saksamaal, kus kohustuslik üldharidus on enamasti 9 aastat, kuid Berliinis, Bremenis, Brandenburgis ja Põhja-Reinimaal 10 aastat. Need, kes seejärel koolist lahkuvad, peavad aga ikkagi keskeltläbi kolm aastat õppima osalise ajaga kutsekoolis.